

نظر دانشجویان دانشگاه علوم پزشکی گیلان در مورد منابع مشاوره

پژوهشگران: فریده هاساوری^۱، سیده فاطمه سید فاضل پور^۱، میترا صدقی ثابت^۱

(۱) کارشناس ارشد پرستاری (گرایش داخلی جراحی)، عضو هیئت علمی دانشگاه علوم پزشکی گیلان

چکیده:

مقدمه: ورود به دانشگاه مقطعی حساس برای افراد جوان هر کشوری است و برای مقابله با بحران آن نیازمند خدمات مشاوره ای است. هدف: این تحقیق با هدف تعیین نظرات دانشجویان دانشگاه علوم پزشکی گیلان در مورد منابع مشاوره صورت گرفته است. روش کار: این پژوهش توصیفی بر روی ۲۹۳ نفر از دانشجویان شاغل به تحصیل در کلیه دانشکده های وابسته به این دانشگاه انجام شد.

نمونه ها به روش نمونه گیری تصادفی طبقه بندی شده، انتخاب شدند. اطلاعات با استفاده از پرسشنامه جمع آوری گردید. روش تجزیه و تحلیل داده ها آمار توصیفی-استنباطی بوده است.

نتایج: یافته های حاصل در ارتباط با اهداف پژوهش نشان داد که ۹۷/۶ درصد نمونه ها در گروه سنی ۲۸-۱۸ سال قرار داشته، ۶۵/۲ درصد مونث و ۹۱/۵ درصد مجرد بودند. ۵۷/۷ درصد از وجود دفاتر مشاوره دانشگاه بی اطلاع بودند که از بین افراد مطلع تنها ۵/۸ درصد آنان به این مراکز مراجعه نموده بودند. بطور کلی در رتبه بندی موقعیت منابع مختلف مشاوره، والدین رتبه اول و مشاورین دانشگاه رتبه پنجم را دارا بودند.

نتیجه گیری: با توجه به اینکه مهم ترین و در دسترس ترین منبع در بیشتر زمینه ها، والدین معرفی شده بودند می توان گفت که والدین نقش مهمی در مشاوره و راهنمایی فرزندان شان دارند. بنابراین پیشنهاد می گردد که والدین با ایجاد ارتباطی دوستانه و صمیمی با فرزندان شان در مواقع ضروری با ارائه راه حل های مناسب در حل مشکلات آنها بکوشند. از سوی دیگر با شناساندن جایگاه دفاتر مشاوره و جلب اعتماد دانشجویان در محیط دانشگاه می توان گام مثبتی در جهت حل مشکلات آنان برداشت.

کلید واژه ها: مشاوره، نظر، دانشجو، دانشگاه

مقدمه

نوعی مشکل نظیر مشکل در رابطه با والدین، با مدرس، با جنس مخالف و ... اذعان داشتند (۳). مواجهه با بحران و مشکل توانایی ایستادگی در برابر فشارهای وارده را کاهش داده و از توانمندی حل مشکلات به طور منطقی می کاهد. همچنین تعادل روانی فرد در مواجهه با مشکلات به هم می خورد. در این بین استفاده از خدمات مشاوره ای به همراه ارائه اطلاعات مناسب در مواقع ضروری از سوی افراد آگاه و دلسوز در حل مشکل دانشجویان مفید بوده و منجر به تامین بهداشت روانی فرد می گردد. براین اساس کلیه دانشجویان به اطلاعات دقیق و گسترده در زمینه های گوناگون نیاز دارند که باید به موقع از جانب افراد آگاه در اختیار آنان قرار گیرد. لذا پژوهشگران بر آن شدند تا با انجام پژوهشی با هدف تعیین نظر دانشجویان در مورد منابع مشاوره بپردازند.

ورود به دانشگاه مقطعی بسیار حساس در زندگی نیروهای کارآمد، فعال و جوان هرکشوری تلقی می شود و غالباً با تغییرات زیادی در روابط اجتماعی و انسانی آن ها همراه می باشد (۱). قرار گرفتن در چنین شرایطی غالباً با فشار و نگرانی توأم بوده و عملکرد و بازدهی افراد را تحت تاثیر قرار می دهد. آشنا نبودن بسیاری از دانشجویان با محیط دانشگاه در بدو ورود، جدایی و دوری از خانواده، عدم علاقه به رشته قبولی، کافی نبودن امکانات رفاهی و اقتصادی از جمله شرایطی هستند که می توانند مشکلاتی را برای دانشجویان به وجود آورده یا تشدید نمایند و باعث افت عملکرد افراد گردند (۲). همچنان که براساس تحقیقات احدی و محسنی، بر روی ۱۰۰ دانشجوی دختر و پسر در سنین ۲۵-۱۹ سال که به منظور تعیین نوع مشکلات آنان انجام گرفته بود، ۹۷ درصد آنان به وجود

روش کار

این پژوهش یک مطالعه توصیفی از نوع مقطعی است که جامعه آماری آن را کلیه دانشجویان شاغل به تحصیل در واحدهای تابعه دانشگاه علوم پزشکی گیلان تشکیل می دهند که با استفاده از روش نمونه گیری سهمیه ای، ۳۰۰ نفر که ۱۵٪ از کل دانشجویان دانشگاه را شامل می شدند، به نسبت از بین دانشجویان رشته های پزشکی، دندانپزشکی، پرستاری، مامایی و بهداشت انتخاب گردیدند و از تعداد ۳۰۰ پرسشنامه توزیع شده، ۲۹۳ پرسشنامه به پژوهشگران عودت داده شد. روش گردآوری داده ها با استفاده از پرسشنامه ای مشتمل بر دو بخش بود. بخش اول سئوالاتی در مورد ویژگیهای دموگرافیک (۱۲ سوال) شامل سن، جنس، وضعیت تأهل، مقطع تحصیلی، رشته تحصیلی، سال تحصیلی، میزان درآمد، سطح تحصیلات والدین، تعداد افراد خانواده، استفاده از خوابگاه دانشجویی، آگاهی از وجود کانون مشاوره و سابقه مراجعه به کانون مشاوره دانشگاه و بخش دوم سئوالاتی مربوط به تعیین نظر دانشجویان در مورد منابع مشاوره مورد مراجعه آنان در زمان بروز مشکلاتی نظیر مشکل با پدر و مادر، مشکل با سایر اعضای خانواده، انتخاب رشته، انتخاب شغل، رابطه با جنس مخالف، پیدا کردن کار و ... بود.

منابع مشورتی مورد پرسش عبارت بودند از والدین، دوست نزدیک، فامیل، مشاورین دانشگاه، روحانی، استاد راهنما، مدرس و هیچکس. جهت تجزیه و تحلیل داده از آمار توصیفی و آزمون آنالیز واریانس یک طرفه استفاده شد و اطلاعات پس از جمع آوری توسط نرم افزار آماری SPSS مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفت.

نتایج

یافته های پژوهش نشان داد که ۹۷/۶ درصد نمونه ها در گروه سنی ۱۸-۲۸ سال با میانگین ۲۲/۰۶ سال قرار داشتند که از این تعداد ۶۵/۲ درصد مونث و ۳۴/۸

درصد مذکر، ۹۱/۵ درصد آنان مجرد و ۹/۵ درصد متأهل بودند. ۴۰/۳ درصد واحدها میزان درآمد والدین را ۱۵۰-۲۰۰ هزار تومان اعلام نموده، سطح تحصیلات والدین اکثر واحدها (۳۰/۴٪) دیپلم بوده و ۶۷/۹ درصد آنان دارای خانواده پرجمعیت بودند. ۵۴/۳ درصد آنها از خوابگاه دانشجویی استفاده نموده، ۵۷/۷ درصد از وجود دفاتر مشاوره دانشگاه بی اطلاع بودند و از بین افراد مطلع فقط ۵/۸ درصد آنان به این مراکز مراجعه نموده بودند.

در ارتباط با انتخاب مشاوره، اکثریت واحدها (۷۶/۵٪) بهترین منبع در تمام زمینه ها را والدین دانستند. در حالی که مشاورین دانشگاه در مقام پنجم و مدرسین به عنوان مشاور در مقام هفتم قرار گرفته بودند. به طوری که در رتبه بندی موقعیت منابع مختلف مشاوره، والدین با ۵۵ درصد رتبه اول، دوست نزدیک با ۳۰ درصد رتبه دوم، هیچکس با ۲۳ درصد رتبه سوم، فامیل با ۶ درصد رتبه چهارم، مشاورین دانشگاه با ۵ درصد رتبه پنجم، استاد راهنما با ۴/۵ درصد رتبه ششم و روحانی و مدرس با ۲ درصد رتبه هفتم را دارا بودند. نکته قابل توجه اینکه اکثریت واحدها در پاسخ به سوال در مورد در دسترس ترین منبع در صورت نیاز (۶۹/۳٪) و بهترین منبع در تمام زمینه ها (۷۶/۵٪) والدین را معرفی کرده بودند (جدول شماره ۱). در رابطه با تعیین ارتباط بین مشخصات دموگرافیک با منابع مشاوره مورد مراجعه در زمان بروز مشکلات، یافته ها حاکی از وجود ارتباط معنی دار آماری بین میزان تحصیلات والدین با مطرح کردن مشکل با پدر مادر با خود والدین ($F=13/673$ و $P=0/00$) مطرح کردن مشکل انتخاب رشته با والدین ($P=0/00$) و مطرح کردن مشکل پیدا کردن کار با والدین ($F=22/078$ و $P=0/00$) وجود داشت همچنین بین متغیر میزان تحصیلات والدین با مراجعه به دوست نزدیک در زمان بروز مشکل با پدر و مادر ($P=0/033$) و مراجعه به دوست نزدیک جهت پیدا کردن

(چهارم) را به خود اختصاص داده بودند. بنابراین می توان گفت که مشاورین دفاتر مشاوره، علیرغم گستردگی برنامه ها و اهداف دفاتر و چند بعدی بودن آنها، نقش قابل توجهی در حل مشکلات دانشجویان ندارند. شاید این پاسخ دلیل ناکافی بودن اطلاع رسانی در خصوص وجود این دفاتر به دانشجویان بوده و یا شاید ناشی از نامناسب بودن جایگاه مشاوره در فرهنگ ما باشد که بر این اساس، دانشجویان این دفاتر را مکان مناسبی جهت مطرح نمودن مشکلات خود ندانسته و این امر خود منجر به عدم اعتقاد به مشاوره در افراد می شود. از سویی دیگر فرهنگ ایران، فرهنگ مبتنی بر «راز» است و راز داری جزئی از ویژگیهای هر خانواده ایرانی است که کودک از زمانی که کلام بزرگترها را می فهمد به او یاد می دهند هر حرف و مشکلی را برای دیگران بازگو نکنند. از دلایل دیگر، عدم اعتماد دانشجویان نسبت به محرمانه ماندن مشکلات آنان و ترس از خوردن برچسب «بیمار روانی» است (۷). اگر قبول داریم که تعلیم و تربیت افراد، امری دقیق و ظریف و تخصصی بوده و بهداشت روانی دارای اهمیت و جایگاه ویژه ای است، پس باید با گسترش مراکز مشاوره و بکارگرفتن افراد متخصص گامهای اساسی در تامین بهداشت روانی دانشجویان برداشت.

با توجه به اینکه آمادگی استاد برای کمک به رفع مشکل دانشجویان، یکی از ویژگیهای مهم یک استاد خوب محسوب می گردد و دانشجویان با اساتید رابطه مستقیم دارند، بعضی از دانشجویان هنگامی که با مشکلی مواجه می شوند به اساتید خود مراجعه می کنند (۶). اما طبق یافته های این پژوهش، مدرسین رتبه هفتم را به عنوان منابع مورد مشاوره کسب نموده اند که این مسئله شاید ناشی از عدم تمایل دانشجویان در ورود اساتید به زندگی شخصی آنان باشد که در جریان مطرح نمودن مشکلات و کمک به حل آن این امر اجتناب ناپذیر است.

کار (F= ۵/۲۴ و P=۰/۰۲۳) ارتباط معنی دار آماری وجود داشت. یعنی اکثریت واحدهای پژوهش که دارای پدر و مادر بیسواد یا کم سواد بودند در زمان بروز مشکل با پدر و مادر و مسئله پیدا کردن کار به دوست نزدیک مراجعه می نمودند.

بحث و نتیجه گیری

یکی از یافته های پژوهش حاضر مبین این نکته است که اکثریت واحدها، والدین را به عنوان بهترین منبع مشاوره ای در تمام زمینه ها، معرفی کرده اند. ناظر و همکاران (۱۳۸۰) نیز در پژوهش خود به نتایج مشابهی دست یافته بودند (۴). بنابراین والدین می توانند نقش مهمی در مشاوره و راهنمایی فرزندانیشان داشته باشند که این نکته مهم و مثبت فرهنگ ما محسوب می شود، لذا باید والدین با سعی در ایجاد ارتباطی دوستانه و صمیمی با فرزندانیشان، بتوانند در مواقع ضروری با ارائه راه حل های مناسب در رفع مشکلات آنان بکوشند.

حساسیت دوران جوانی، نیازها و تحولات این دوران، اتخاذ تصمیم های جدی که دورنمای آینده زندگی را مشخص می نماید مانند تحصیل، شغل و تغییر نقش های اجتماعی ضرورت استفاده از خدمات مشاوره ای افراد متخصص همچون روانشناس را آشکار می سازد. لذا با توجه به حساسیت دوران جوانی و بخصوص دانشجویی، وجود مراکز مشاوره و راهنمایی می تواند نقش تعیین کننده ای در ارتقاء بهداشت روانی ایفا نمایند (۵). مراکز مشاوره دانشجویی می توانند از توان خود در ابعاد گوناگون جهت کمک به دانشجویان استفاده نمایند تا آنان از عهده مشکلات خود برآمده و از فرصت هایی که در اختیار دارند استفاده کنند (۶).

بر اساس یافته های این پژوهش، مشاورین دفاتر مشاوره دانشگاه از نظر جایگاه مشاوره ای، رتبه پنجم را احراز نموده بودند و در تحقیق ناظر و همکاران (۱۳۸۰) نیز مشاورین این مراکز رتبه مشابهی

بود، به اینگونه والدین پیشنهاد می شود تا با دوستان فرزندان جوان خود، دقت و تامل بیشتر داشته تا مانع از تأثیر نامطلوب دوستان ناباب بر سلامت روانی آنان گردند.

با توجه به اینکه ارتباط معنی دار آماری بین میزان تحصیلات والدین با انتخاب آنان به عنوان مشاور در اکثر مواقع بروز مشکل وجود داشت، بطوریکه والدین بی سواد یا کم سواد مورد مشورت فرزندان دانشجویی خود قرار نگرفته و دوست نزدیک جایگزین آنان گردیده

جدول شماره ۱: نظر دانشجویان در مورد منابع مشاوره ای در زمینه های مختلف

| هیچکس | | | | ین | فامیل | نزدیکه | والدین | |
|-----------|----------|------------|----------|----------|----------|-----------|-----------|---------------------------------|
| ۳۸/۲ | ۱/۴ | ۰ | ۱/۷ | ۰/۳ | ۳/۴ | ۲۱/۵ | ۴۳/۳ | مشکل با پدر و مادر |
| ۲۳/۵ | ۰ | ۰ | ۰/۷ | ۰/۳ | ۱/۷ | ۱/۶ | ۶۵/۵ | مشکل با سایر اعضای |
| ۱۱/۶ | ۶/۱ | ۵/۱۹ | ۰/۷ | ۱۷/۴ | ۷/۸ | ۲۵/۳ | ۵۹/۷ | |
| ۲۴/۲ | ۰/۷ | ۲/۴ | ۱ | ۵/۵ | ۲/۴ | ۳۵/۲ | ۴۸/۱ | |
| ۲۱/۵ | ۸/۳ | ۳/۱۱ | ۱/۴ | ۹/۲ | ۱۰/۹ | ۲۰/۵ | ۶۸/۹ | |
| ۲۷/۳ | ۰/۷ | ۴/۸ | ۳/۴ | ۱/۷ | ۳/۸ | ۴۳ | ۳۷/۹ | رابطه با جنس مخالف |
| ۲۹ | ۰/۷ | ۲/۴ | ۱/۴ | ۸/۹ | ۲/۷ | ۳۴/۵ | ۳۴/۲ | |
| ۱۵ | ۴/۴ | ۶/۸ | ۱/۷ | ۹/۹ | ۲۱/۸ | ۳۲/۴ | ۷۲/۴ | پیدا کردن کار |
| ۶۳/۵ | ۱/۴ | ۰/۷ | ۴/۱ | ۱ | ۱ | ۱۹/۱ | ۱۴ | پیدایش فکر خودکشی |
| ۲۶/۶ | ۴/۱ | ۴/۴ | ۴/۴ | ۳/۸ | ۵/۸ | ۴۶/۴ | ۳۹/۶ | |
| ۱۳/۷ | ۴/۱ | ۳/۱ | ۲/۷ | ۲/۴ | ۶/۵ | ۴۱/۳ | ۷۱ | اخذ تصمیم |
| ۱۱/۶ | ۰ | ۱ | ۲/۴ | ۰ | ۴/۸ | ۱۵/۷ | ۸۱/۹ | حل مشکل مالی |
| ۴۱/۲ | ۰ | ۱ | ۱/۴ | ۱ | ۳/۴ | ۲۹/۴ | ۳۶/۹ | پیدا کردن دوست |
| ۱۶ | ۴/۴ | ۸/۲ | ۲ | ۹/۲ | ۹/۹ | ۳۸/۲ | ۶۰/۴ | مشکلات شغلی و حرفه ای |
| ۶/۸ | ۱/۴ | ۳/۱ | ۲ | ۴/۸ | ۶/۸ | ۳۳/۴ | ۶۹/۳ | در دسترس ترین منبع در صورت نیاز |
| ۷/۸ | ۱/۷ | ۲ | ۴/۴ | ۹/۲ | ۶/۱ | ۲۲/۹ | ۷۶/۵ | بهترین منبع در تمام زمینه ها |
| ۲۳ (۳) | ۲ (۷) | ۴/۵ (۶) | ۲ (۷) | ۵ (۵) | ۶ (۴) | ۳۰ (۲) | ۵۵ (۱) | رتبه کلی هر منبع |

منابع:

۴- ناظر، محمد و همکاران. "بررسی مشکلات دانشجویان دانشگاه علوم پزشکی رفسنجان و نگرش آنها به نقش مشاوره در حل مشکلات آنان. طب و تزکیه. شماره ۴۰ بهار ۱۳۸۰. صفحات ۱۴-۱۰.
5-<http://www.qazviniau.ac.ir/student/moshavereh/main.html>.2004.
۶- نجفی، طیبه. "چند بعدی بودن مراکز مشاوره دانشجویی و ارتباط آن با اساتید و کارکنان دانشگاه". طب و تزکیه. شماره ۴۳. زمستان ۱۳۸۰. صفحات ۹۱-۸۹.
7-www.Mosnad.com/telexdanesh/telfarelmhon.htm.2004.

۱- نویدیان، علی. "بررسی رابطه احساس یگانگی و خود پنداره در دانشجویان دانشگاه علوم پزشکی زاهدان". طب و تزکیه شماره ۴۳. زمستان ۱۳۸۰. صفحات ۱۷-۱۰.
۲- عباسی، علی و همکاران. "بررسی سلامت روانی دانشجویان دانشگاه علوم پزشکی یاسوج" طب و تزکیه. شماره ۴۳. زمستان ۱۳۸۰. صفحات ۳۷-۳۴. انقلاب اسلامی. ۱۳۸۱.
۳- احدی، حسن. محسنی، نیکچهر. روانشناسی رشد: مفاهیم بنیادی در روانشناسی نوجوانی و جوانی. تهران: انتشارات بنیاد مستضعفان و جانبازان.

View of students in Guilan University of medical sciences regarding sources of counseling

By: Hasavari.F.MSN, Syyed Fazelpour.F.MSN, Sedghi Sabet.M.MSN

Abstract:

Introduction: Entrance to university is a sensitive stage for the youth of every country and to encounter the crisis, consultation services are needed.

Objective: This study aims to determine the view of students in Guilan University of medical sciences about sources of counseling.

Methods: This Descriptive study was done on 293 students enrolled in all majors in this university. Samples were chosen randomly. Data were collected by questionnaire. Descriptive analytic statistics were used for data analysis.

Results: Findings indicated that 97.6% of samples were in 18-28 year age, 65.2% were female and 91.5% were single. 57.7% of samples weren't aware of counseling center in the university and from those who were aware. Only 5.8% referred to these centers. Overall in prioritizing the different sources of counseling, parents were first and counselors had the fifth place.

Conclusion: Recognizing that parents are said to be the most important and available source, it is suggested that they have friendly relationship with their children and help them by offering proper solutions. On the other hand, recognizing the counseling offices and attracting students' confidence can be a positive step toward solving problems.

Key words: Counseling, View, Student, University
